

Na zámku La Coste (1943)

Momentka z roku 1932

O Toyen

Text: Lucie Drdová – Foto: Národní galerie Praha

Mou nejoblíbenější částí dne je ráno a po předchozích dlouhých měsících se opět procházím ulicemi Benátek, Florencie nebo v blízkosti vlastní galerie nedaleko pražského náměstí Jiřího z Poděbrad. Svým charakterem mi žižkovský kolorit připomíná právě způsob života jihoevropských národů. Vše se odehrává v příjemném ryku před kostelem, kde se to hemží místními. Někteří nakupují na farmářském trhu, jiní postávají u pekárny a bezpočet kavárenských zahrádek se postupně zaplňuje. Je slyšet smích, děti míří do školy a je cítit bezprostřední chuť sdílení malých radostí se sousedy. Náhodná setkání jsou chtěná a milá.

Navrací se také živé umění a otvírají se muzea. Má první návštěva směřovala do Valdštejnské jízdárny.

Bylo opět brzké ráno vyčleněné pro novináře, kdy jsem se směla procházet zdařilou instalací úchvatných děl a životních údobí Toyen – jedné z nejvýraznějších osobností evropského umění 20. století. Na konci expozice jsem zahlédla kurátorku Annu Prav-

dovou, která primárně stojí za koncepcí a výběrem děl výstavního projektu. Připravovala jej několik let ve spolupráci s hamburskou Kunsthalle a pařížským muzeem moderního umění. Prvotní radost nad opětovným shledáním následovala přirozená otázka: Jaká byla Toyen jako žena? Obě jsme shodně vyjádřily silný pocit o nezávislosti a zároveň křehké a svobodné duši této umělkyně, která milovala cestování, moře a sdílela své umělecké názory s předními představiteli meziválečné avantgardy.

S Annou jsme se znovu náhodně střetly na „našem“ předměstí o několik dní později a v povídání o Toyen pokračovaly. Obdobně jako fotografické momentky mladičké ženy na středomořském pobřeží, v pařížském okruhu slavných surrealistů či s pražskými kolegy vyznívají slova o elegantní a fascinující ženě. Byla neuvěřitelně odvážná a velkorysá, což je evidentní v její tvorbě, která se opětovně pouští na neznámá území. Nespoutanost její osobnosti se vyznačovala životní zvědavostí. Byla to nesmírně vizuální umělkyně – „jedno velké oko“, které neúnavně vycházelo vstříc vnitřnímu pnutí a necha-

lo ho silně promlouvat. Z celé výstavy pak jednoznačně vystupují dojmy z válečného období, v němž dokázala snoubit krutost s jemností.

Bylo to jiné, nečekané setkání na „Jiráku“, kdy mi grafik Robert V. Novák vyprávěl, jak se s Annou během práce na výstavním katalogu snažili podle dobových fotografií identifikovat byt v Krásově ulici. Toyen zde prožila období války. Projevila tehdy obrovskou statečnost, když ukrývala Jindřicha Heislera, spisovatele a malíře židovského původu. Následná životní etapa Toyen znamenala opustit Prahu a odejít do milované Paříže, kde vzápětí obnovila kontakty s Andréem Bretonem a potkala se s dalšími významnými umělci, jako byl Man Ray nebo Marcel Duchamp.

V duchu „dobového“ výrazu francouzského okruhu byla Toyen „l'écart absolu“, absolutní odchylkou. Potřebovala svobodu, aby mohla následovat nevyznačené cesty a tvořit! ■

Autorka je historička umění a galeristka, www.drdovagallery.com